
In memoriam

Prof. dr. Željko Mardešić
(1933.-2006.)

U subotu 1. srpnja u svomemu je rodnom mjestu Komiži na otoku Visu pokopan naš iznenada preminuli suradnik prof. dr. Željko Mardešić. Od njega su se na komiškom groblju oprostili i svojim ga molitvama Bogu preporučili članovi obitelji, uža rodbina i sumještani. Brojni pokojnikovi kolege, prijatelji i poštovatelji ispratili su ga na posljednje počivalište dan prije na splitskom groblju Lovrinac. Večeras smo se okupili ovdje u katedrali mi Željčkovi kolege i suradnici iz Crkve u svijetu, profesori s Katoličkoga bogoslovnog fakulteta, prijatelji i poznanici iz Splita da za dragog nam pokojnika slavimo euharistiju s vjerom u uskrsnuće tijela i nadom u novi vječni život kod Boga.*

* Homilija je održana u srijedu, 5. srpnja 2006. u splitskoj katedrali.

Pokojni Željko nedjeljom je često upravo ovamo dolazio na misu da u zajednici vjernika slavi otajstvo zajedništva s Trojedinim Bogom. Vjerniku su riječi Evanđelja svjetlo i snaga u odlukama, dvojbama i teškoćama svagdašnjice, a sakramenti Crkve božanska okrpjela i poticaj za duhovni rast u novosti života snagom Duha Božjega.

U ovoj prigodi ne želim govoriti o Željku Mardešiću kao vrsnom i prizatom znanstveniku i sociologu religije, tolikim knjigama koje je napisao i mnoštvu radova koje je objavio. Ne bih se osvrtao ni na njegove raznolike i mnogostruke aktivnosti, bilo kao osnivača i dugogodišnjega člana uredništva časopisa Crkva u svijetu, bilo kao rado pozivanog predavača na mnogim znanstvenim skupovima u Hrvatskoj i u inozemstvu, suradnika u raznim časopisima i istraživačkim projektima, čestog sudionika u kulturnim događanjima, na javnim raspravama i crkvenim skupovima. Za to će biti drugih prilika i povoda. U misi zadušnici na današnji blagdan sv. Ćirila i Metoda suzaštitnikâ Europe i velikih navjestitelja Evanđelja, želio bih se samo kratko osvrnuti na nekoliko značajki Željka Mardešića kao osobito zauzetoga katoličkog vjernika i izuzetnoga kršćanskog laika.

1. U današnjem Evanđelju Isus šalje sedamdesetoricu učenika da propovijedaju radosnu vijest. Nisu poslana samo Dvanaestorica apostola nego svi Kristovi učenici. Poslao ih je da ono u što su sami osvjedočeni iz druženja s Kristom priopće i drugima. Pritom će se nerijetko naći kao "ovce među vukovima". U toj nimalo lakoj zadaći moraju, dakle, računati s neugodnostima, opasnostima i protivštinama. Istinski život po Evanđelju i danas je znak osporavan. Kršćanski je poziv u svojim različitim varijacijama u biti samo jedan: riječju i životom svjedočiti vjeru u Krista, javno i odlučno, u zgodno i nezgodno vrijeme.

Pokojni je Željko kao vjernik laik svjedočio kršćansku nadu, živeti u svijetu i baveći se svjetovnim stvarima. On je skladno spojio ono u čemu današnji kršćani često ostaju polovični i nedosljedni: kršćansko uvjerenje i svjetovno zanimanje; stručnost i odgovornost u svome civilnom zvanju te autentičnost vjere u svome životu. Nije se povlačio iz svijeta niti svoju vjeru privatizirao pa ni onda kad je zbog nje trebalo podnositi neugodnosti ili pak trpjeti nedaće. Nadahnut Evanđeljem u često turobnu svjetovnu zbilju unosi je svjetlo i dobrotu.

2. Željko je svjedočio dijalošku otvorenost i poniznost vjere. Uporište i potvrdu tog opredjeljenja nalazio je u slovu i duhu Drugoga vatikanskog sabora. Tamo se u sklopu govora o vjerskoj slobodi nalazi znamenita tvrdnja "da se istina (vjere) ne nameće

drukčije nego snagom same istine koja u isti čas blago i snažno ulazi u dušu" (DH, 1). Na tragu te tvrdnje i drugih smjernica snažnom je zauzetošću i svojstvenom predanošću desetljećima pratio, proučavao i usmjeravao život Crkve u hrvatskom društvu, kritički propitivao odnos kršćanstva prema modernom svijetu i promišljao današnje globalne društvene procese. Uvijek se zauzimao za očuvanje evanđeoske autentičnosti i blagosti u čijem je središtu Bogočovjek Isus Krist kao ponuda Božjeg spasenja i ljubavi svim ljudima. Snaga njegova Evanđelja ne mjeri se ljudskim kriterijima niti se vjera širi i jača na temelju svjetovnih sredstava. "Ne nosite sa sobom ni kese, ni torbe, ni obuće", veli Isus onima koje šalje da propovijedaju.

Bog u svojem spasenjskom planu pristupa ljudima kao prijateljima i uzima ih kao svoje suradnike. Naše ljudske ograničenosti, slabosti i nedostaci katkad zasjene logiku i snagu raspete božanske ljubavi. Naš je Željko proročki zastupao i branio jednostavnost, blagost i čistoću radosne vijesti od raznih natruha i štetnih primjesa. Trpio je zbog slabosti naše Crkve, borio se protiv kaljanja i izdaje vjere; ukazivao na nedosljednosti i neprimjerena ponašanja odgovornih u Crkvi koja više negoli izvanjski progoni ugrožavaju Božju stvar i nanose joj štetu.

Kršćanskoj je vjeri primjerena skromnost a ne pompa; treba napustiti trijumfalističke manifestacije i želje za izvanjskom moći, a više raditi na unutarnjem obraćenju srca Bogu i duhovnoj izgradnji vjernika i vjernih zajednica. Onima koji Crkvu napadaju ili je kleveću, ne treba uzvraćati istom mjerom. Crkva se treba usredotočiti na bitne stvari svojega poslanja, a ne se baviti svime i svačim. Taj trijezni i mjerodavni glas katoličkoga laika nije dovoljno uvažavan. On će nam itekako nedostajati u današnjem idejnom vrtlogu, medijskoj buci, društvenoj dezorijentaciji i naletu tolikih novih ideologija kojima je izložena crkvena zajednica.

3. Pokojni Željko se vodio idejom koncilske Crkve, koja je otvorena suvremenom svijetu, s njim dijalogizira i surađuje. Ta zato je osnovana da sva svjetovna područja ljudskoga života evanđeoskim duhom pročisti, oplemeni i prožme, te tako ovozemnu zbilju preobražava po mjeri samoga Krista. U tom duhu je do kraja života neumorno poticao obnovu i posadašnjenje Crkve na svim njezinim razinama. Jednako tako je upozoravao da se čuvamo slijepe prilagodbe svjetovnom duhu vremena i ne dopustimo da budemo uvučeni u manipulacije s bilo koje strane. Crkva mora ostati slobodna da bi bila valjano sredstvo u Božjim rukama za ostvarivanje novoga Božjeg svijeta. Radovao se Željko napretku i pomacima u crkvenom životu, žalostio se zbog zastoja na tome putu, zbog sporosti crkvenih

ljudi, zbog nedostatka evanđeoske gorljivosti i žara, zbog uljuljanosti i samodostatnosti odgovornih struktura.

Dragi naš Željko, hvala ti za primjer ustrajnog svjedočenja vjere i za autentičnost tvog kršćanskog življenja. Mnogo je dobrog i plemenitog što smo u dugom razdoblju druženja i suradnje od tebe primili i naučili. Ono što si za svoga života vjerom ispovijedao i kao kroz koprenu slutio, to si sada kao svoj konačni cilj postigao. Nek te Otac nebeski prebogat dobrotom i milosrđem primi i podari ti vječnu radost i mir.

Nediljko A. Ančić